

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่อธิบายสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ในมุมมองของประชาชน ผู้วิจัยนำมาสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ในมุมมองของประชาชน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน

2. สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานไว้ ดังนี้

ปัจจัยที่อธิบายสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ในมุมมองของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยระหว่างตัวแปรอิสระ คือสมรรถนะส่วนบุคคล ที่ประกอบด้วย องค์ประกอบที่มีความสำคัญได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) การฝึกอบรม 5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 6) เจตคติต่อบทบาทแห่งตน และ 7) ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ส่วนสมรรถนะรูปแบบผู้นำ ประกอบไปด้วย 1) แบบเผด็จการ 2) แบบประชาธิปไตย 3) แบบมีส่วนร่วม และ 4) การสนับสนุนทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม

สมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ประกอบไปด้วย 1) ความรู้ 2) ความสามารถ และ 3) คุณธรรมอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากรในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

3.1.1 กลุ่มที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ประชาชนที่มี อายุ 18 ปี ขึ้นไป มีสิทธิ์เลือกตั้ง และอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 745,671 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดมหาสารคาม. 2557)

3.1.2 กลุ่มที่ 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้าราชการส่วน ภูมิภาค ตัวแทนผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนภาคประชาชน ประธานและเลขานุการชมรมผู้ใหญ่บ้าน และนักวิชาการ ในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 17 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

3.2.1 กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชน ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป มีสิทธิ์เลือกตั้ง และอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 745,671 คน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane. 1973 : 727) ได้ขนาด กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คนซึ่งจะดำเนินการหาสัดส่วนประชากรกับกลุ่มตัวอย่าง และใช้วิธี สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยแบบอย่างง่าย

3.2.2. กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพเลือกกลุ่ม ตัวอย่างแบบเจาะจง แบ่งเป็นทั้งหมด 6 กลุ่ม จำนวน 17 คน ได้แก่

1) กลุ่มที่ 2.1 ข้าราชการส่วนภูมิภาค จำนวน 5คน จำแนกเป็นผู้ว่าราชการ จังหวัด 1 คน นายอำเภอหรือปลัดอำเภอ 2 คน และกำนันตำบล 2 คน โดยเลือกเจาะจงจาก อำเภอที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดและน้อยที่สุด

2) กลุ่มที่ 2.2 ตัวแทนผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 4 คน โดยเลือกจากผู้ใหญ่บ้านที่ ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมปี 2557 ลำดับที่ 1, 2 จำนวน 2 คน และผู้ใหญ่บ้านที่ดำรงตำแหน่ง ยาวนานที่สุด ลำดับที่ 1, 2 จำนวน 2 คน

3) กลุ่มที่ 2.3 ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน คือ นายก องค์กรบริหารส่วนตำบล 2 คน ที่เป็นพื้นที่มีรายได้สูงสุดและน้อยที่สุดของจังหวัด มหาสารคาม

- 4) กลุ่มที่ 2.4 ตัวแทนภาคประชาชน จำนวน 2 คน โดยเลือกจากผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวกับหมู่บ้านในจังหวัดมหาสารคาม
- 5) กลุ่มที่ 2.5 ประธานและเลขานุการชมรมผู้ใหญ่วัยบ้านจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 2 คน
- 6) นักวิชาการในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 2 คน โดยเลือกจากผู้ที่มีงานวิจัยเกี่ยวกับหมู่บ้าน จำนวน 2 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 เครื่องมือเชิงปริมาณ

โดยแบ่งระดับปัจจัยเป็นมาตราส่วนแบบประมาณค่าตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likerts) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 90) ประกอบด้วย 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสมรรถนะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา การฝึกอบรม แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อบทบาทแห่งตน และความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ จำนวน 31 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสมรรถนะรูปแบบผู้นำ ประกอบด้วย แบบเผด็จการ แบบประชาธิปไตย แบบมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางการเมือง จำนวน 26 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านความสามารถ และด้านคุณธรรม จำนวน 36 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่สำคัญหรือจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 ข้อ

4.2 เครื่องมือเชิงคุณภาพ

เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structure In-depth Interview) เพื่อศึกษาปัจจัยที่อธิบายสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ในมุมมองของประชาชน

5. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่อธิบายสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ในมุมมองของประชาชน

1. ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 224 คน ร้อยละ 56.00 มีการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 145 คน ร้อยละ 36.25 มีอาชีพเกษตรกรจำนวน 107 คน ร้อยละ 26.75 และอาศัยอยู่ในเขต อำเภอเมืองมหาสารคาม จำนวน 66 คน ร้อยละ 16.50

2. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ในมุมมองของประชาชน โดยรวม และรายด้านพบว่า

2.1 สมรรถนะส่วนบุคคลของผู้ใหญ่บ้านที่สามารถอธิบายสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้านในมุมมองของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ การฝึกอบรมของผู้ใหญ่บ้าน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และเจตคติต่อบทบาทแห่งตนของผู้ใหญ่บ้าน

2.2 สมรรถนะรูปแบบผู้นำของผู้ใหญ่บ้านที่สามารถอธิบายสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้านในมุมมองของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และระดับ ปานกลาง 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ ผู้ใหญ่บ้านในรูปแบบแบบมีส่วนร่วมผู้ใหญ่บ้านในรูปแบบผู้นำแบบประชาธิปไตยผู้ใหญ่บ้านในการสนับสนุนทางการเมืองและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้ใหญ่บ้านในรูปแบบผู้นำแบบเผด็จการ

2.3 สมรรถนะผู้ใหญ่บ้านของผู้ใหญ่บ้านที่สามารถอธิบายสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้านในมุมมองของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ด้านคุณธรรมของผู้ใหญ่บ้าน ด้านความรู้ของผู้ใหญ่บ้าน และ ด้านความสามารถของผู้ใหญ่บ้าน

3. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ในมุมมองของประชาชนพบว่าสมรรถนะด้านเพศของผู้ใหญ่บ้าน ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ด้านรูปแบบผู้นำแบบประชาธิปไตยด้านรูปแบบผู้นำแบบมีส่วนร่วม และด้านรูปแบบผู้นำการสนับสนุนทางการเมืองส่งผลให้ผู้ใหญ่บ้านมีสมรรถนะมากยิ่งขึ้นซึ่งสามารถทำนายผลได้ถึงร้อยละ $70.3Y = .543 - .101X_1 + .149X_2 + .070X_3 + .231X_4 + .302X_{10} + .215X_{11}$

4. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน จะทำให้ผู้ใหญ่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้านผ่านกระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึกกับ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ผู้มีประสบการณ์ จำนวน 17 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง และวิพากษ์รูปแบบเพื่อยืนยันรูปแบบพบว่า ปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ 1) การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยส่งเสริมด้านสวัสดิการ เงินเดือนแก่ผู้ใหญ่บ้านมากยิ่งขึ้นจะส่งผลให้เกิดแรงจูงใจที่ปฏิบัติงาน มีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ โดยกระตุ้นให้เกิดความสำนึกที่ดีต่อหน้าที่ผู้ใหญ่ เนื่องจากภารกิจสำคัญที่คิดจะช่วยส่งผลให้ผู้ใหญ่มีความคิดที่ดี มองความรับผิดชอบในงานเป็นเรื่องสำคัญ ขนบขวยหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตน ใช้ความรู้ความสามารถในหน้าที่ให้เกิดประโยชน์สุขต่อส่วนรวม สร้างความรักความสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคม 3) การส่งเสริมบทบาทด้านประชาธิปไตยโดยสนับสนุนให้มีการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจตามระบอบประชาธิปไตย โดยพิจารณาเหตุผลของผู้มีส่วนร่วมต่าง ๆ และใช้เสียงส่วนใหญ่ในการตัดสินใจ ผู้ใหญ่บ้านควรใช้หลักดังกล่าวในการสร้างในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความเท่าเทียมและการยอมรับในความคิดเห็นของผู้คนในรูปแบบที่แตกต่างกันได้ 4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ผู้ใหญ่บ้านได้เป็นผู้นำการพัฒนา และสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้าร่วมในการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ไขปัญหา ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และ 5) การสนับสนุนทางการเมือง โดยการให้ผู้ใหญ่บ้านได้เข้าร่วมในการแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่ประชาชนสร้างแนวคิดทัศนคติที่ดีต่อระบบการเมือง ต่อด้านระบบการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อแนวคิดที่แตกแยก ใช้คุณธรรมจริยธรรมในการปกครอง และปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เป็นเครื่องมือของพรรคการเมืองฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

6. อภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาปัจจัยที่อธิบายสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ในมุมมองของประชาชน ผู้วิจัยได้พบประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล

1. ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่าปัจจัยที่อธิบายสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ในมุมมองของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดย ปัจจัยที่อธิบายสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ในมุมมองของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับมากเนื่องจากสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน เกิดจากการที่ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญต่อการเป็นผู้นำในการพัฒนาสังคมชนบทให้มีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ แต่สิ่งที่จะบ่งบอกถึง

113); และณรงค์เดช จงหนาน (2550 : 107-108) จึงพอสรุปได้ว่า จากงานวิจัย ผลการศึกษาพบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน

1.2 อายุของผู้ใหญ่บ้านผลการวิจัยพบว่า อายุเป็นปัจจัยที่อธิบายสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ในมุมมองของประชาชนอยู่ในระดับมากเนื่องจากอายุจะเป็นตัวตัดสินถึงความมีประสบการณ์ ความน่าเชื่อถือ มีความเข้าใจในการปฏิบัติงาน มีประสบการณ์ในการทำงานอย่างดียิ่ง สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างดียิ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องอุไร ช่วยชู (2540 : 8) เขียรสกุล บรรหาร (2544 : 96-97) และปัญญา ศรีเพชรสุพรรณ (2547 : 124-125) พอสรุปได้ว่า อายุมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน

1.3 ระดับการศึกษาของผู้ใหญ่บ้าน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่อธิบายสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ในมุมมองของประชาชนอยู่ในระดับมากเนื่องจากระดับการศึกษาที่สูงขึ้นจะส่งผลให้ผู้ใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจในระบบการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิริเทพ ถิ่นน้ำโจง (2539) เรื่องอุไร ช่วยชู (2540 : 8) เขียรสกุล บรรหาร (2544 : 96-97) และปัญญา ศรีเพชรสุพรรณ (2547 : 124-125) พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน และเรื่องอุไร ช่วยชู (2540 : 8) ได้สรุปว่าความรู้เกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านอยู่ในระดับสูง

1.4 การฝึกอบรมของผู้ใหญ่บ้านผลการวิจัยพบว่า การฝึกอบรมของผู้ใหญ่บ้านเป็นปัจจัยที่อธิบายสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ในมุมมองของประชาชนอยู่ในระดับมากเนื่องจากการฝึกอบรมจะช่วยสนับสนุนให้ผู้ใหญ่เกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดทักษะปฏิบัติในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการศึกษาของอาทิ วิจิตร อวระกุล (2540 : 47) พัฒนา สุขประเสริฐ (2541 : 4) สุภาณี เสงี่ยมศรี (2543 : 1) และสมคิด บางโม (2549 : 19) ซึ่งสรุปได้ว่าการอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และทัศนคติของบุคคล เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ญัฐนรี ศรีทอง (2543) ได้ศึกษาการพัฒนาขีดความสามารถในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าการจัดการฝึกอบรมมีผลทำให้ความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อการวางแผนและทักษะของผู้เข้าอบรมเพิ่มสูงขึ้น ได้จริง แต่สิ่งที่มีความสำคัญยิ่งก็คือทักษะเพิ่มสูงขึ้นได้ เมื่อผู้เข้าอบรมได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง (Learning by Doing) กรมการพัฒนารวมชน (2528 ; ญัฐนรี ศรีทอง. 2543 : 160) ได้ศึกษาการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น พบว่าจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นนั้น เพื่อให้ผู้นำท้องถิ่นนั้น เพื่อให้ผู้นำท้องถิ่นคิดเป็น

ด้วยการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing) โดยการเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรมอย่างแท้จริง เพื่อให้สามารถค้นพบความรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม กรมการพัฒนาชุมชน (2528 : 176 ; อภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง. 2530) ได้ศึกษาการฝึกอบรมและการประชุม พบว่าการฝึกอบรมช่วยพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ (Knowledge) มีเจตคติ (Attitude) และมีทักษะ (Skill) ได้โดยตรง (อภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง. 2530 : 1)

1.5 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้ใหญ่บ้าน เป็นปัจจัยที่อธิบายสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ในมุมมองของประชาชนอยู่ในระดับมาก เนื่องจากแรงจูงใจเป็นตัวชักนำให้ผู้ใหญ่บ้านเกิดความต้องการที่จะพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของขงยุทธ เกษากร (2541 : 67) ดวงเดือน คันทะพรหม(2543 : 9) เต็มศักดิ์ คทวนิช (2546 : 153) เอนก แสนมหาชัย (2549 : 27) และแมคเคลแลนค์ (1998 : 374-389) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ว่าเป็นความปรารถนาที่จะกระทำงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตนเองวางไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณ ภูติวิเศษย์ (2541) ศึกษาเรื่องการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้ทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg คือ ปัจจัยจูงใจประกอบด้วยความสำเร็จ การยกย่องลักษณะงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในการทำงานและความมั่นคง

1.6 เจตคติต่อบทบาทแห่งตนของผู้ใหญ่บ้านผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อบทบาทแห่งตนของผู้ใหญ่บ้านเป็นปัจจัยที่อธิบายสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ในมุมมองของประชาชนอยู่ในระดับมากเนื่องความรู้สอดคล้องกับสงวน สุทธิเลิศอรุณ (2543 : 92) ; ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2545 : 138) กูด (Good. 1973: 48) และโรบบิน (Robbin. 1993 : 177) ซึ่งเจตคติต่อบทบาทแห่งตนนั้น หมายถึง ความคิด ความรู้สึก แสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่จะสนับสนุนหรือต่อต้านสถานการณ์บางอย่างของบุคคล หรือสิ่งใด ๆ เช่น รัก เกลียด หรือกลัว

1.7 ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน เป็นปัจจัยที่อธิบายสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ในมุมมองของประชาชนอยู่ในระดับมากเนื่องความรู้ความสามารถเป็นคุณลักษณะส่วนบุคคลที่สามารถสนับสนุนให้ตัวบุคคลให้มีคุณค่าและสามารถใช้ความรูุ้นั้นให้เกิดประโยชน์ได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ วิลาวรรณ พิพัฒน์ชัยกร (2547 : 108-109) ฉลวย พ่วงพลับ (2548 : 123-124) ชุมพลทองแย้ม (2548 : 114-115) และณรงค์เดช จงหนาน (2550

: 107-108) สรุปความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน คือ ด้านการปกครอง และรักษาความสงบเรียบร้อยของราษฎร ด้านเกี่ยวกับความอาญา และด้านงานทะเบียน

1.8 รูปแบบผู้นำแบบเผด็จการผลการวิจัยพบว่า รูปแบบผู้นำแบบเผด็จการเป็นปัจจัยที่อธิบายสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ในมุมมองของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการใช้รูปแบบผู้นำแบบเผด็จการจะส่งผลการปฏิบัติงานไม่เกิดประสิทธิภาพ อีกทั้งยังส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ของความเป็นผู้ใหญ่บ้าน ส่งผลต่อความถึคความเชื่อมั่นของประชาชน โครวมเป็นอยู่อย่างยิ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของธงชัย สันติวงษ์ (2533 : 410-412) ; เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2536 : 82-83) กิตติ ตย์คานนท์ (2535:26) เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2536 : 82-83) และ เอสวิน บี ฟลิปโป (Edwin B. Flippo.1968 : 45) ซึ่งกล่าวว่า ผู้นำเผด็จการ เป็นการใช่วิธีการบริหารแบบรวมศูนย์รวมอำนาจอยู่ที่ตัวผู้นำการตัดสินใจ ปราศจากการมีส่วนร่วมของผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้นำใช้อำนาจ และรับผิดชอบเต็มที่ส่งผลเสียต่อความเชื่อมั่นของประชาชนโดยส่วนใหญ่

1.9 รูปแบบผู้นำแบบประชาธิปไตย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบผู้นำแบบประชาธิปไตย เป็นปัจจัยที่อธิบายสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ในมุมมองของประชาชนอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการมีผู้นำแบบประชาธิปไตยจะส่งผลให้การบริหารมีประสิทธิภาพ ประชาชนได้มีเสียงแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย ทำให้ประชาชนได้รับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนสอดคล้องกับแนวคิดของสมยศ นาวิการ (2526 : 217) ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2529 : 139) กิตติ ตย์คานนท์ (2535 : 26) ลีวินท์ และคณะ (Lewin and et.al. 1939 : 387) และเอสวิน บี ฟลิปโป (Edwin B. Flippo.1968 : 45) ได้กล่าวถึงผู้นำประชาธิปไตยเป็นการใช้วิธีการบริหารแบบกระจายอำนาจให้อิสระเสรีภาพแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาส่งเสริมและกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มทำงาน และให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

1.10 รูปแบบผู้นำแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบผู้นำแบบประชาธิปไตย เป็นปัจจัยที่อธิบายสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ในมุมมองของประชาชนอยู่ในระดับมาก เนื่องจากภาวะแบบเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการเข้าร่วมรับฟัง ร่วมแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของจอห์น เอ็ม. โคเฮน และ นอร์แมน ที. อ็ฟฮอฟ (1980 อ้างถึงใน ทานตะวัน อินทร์จันทร์. 2546 : 21) ได้เสนอกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมการพัฒนาชุมชนไว้ว่า เป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เริ่มกิตติตัดสินใจระบุความต้องการของประชาชนจนเกิดโครงการ ระหว่างดำเนินการโครงการเริ่มทำ และตัดสินใจในการดำเนินการ โดยองค์กรชุมชนหรือชาวบ้าน การมีส่วนร่วม

ในการดำเนินงาน เช่นการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ การบริหารกิจการและประสานงาน การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ในแง่วัตถุและทางสังคมของแต่ละบุคคล

1.11 รูปแบบผู้นำการสนับสนุนทางการเมืองผลการวิจัยพบว่า รูปแบบผู้นำการสนับสนุนทางการเมือง เป็นปัจจัยที่อธิบายสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ในมุมมองของประชาชนอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้ใหญ่จะเป็นผู้ชักนำให้ประชาชนเข้าใจในระบบการเมืองเบื้องต้น จะผู้ชี้ว่าการเมืองแบบใดเหมาะสม หรือไม่เหมาะสม เห็นด้วยหรือไม่เห็น ซึ่งจะส่งผลต่อแนวคิดของประชาชนในพื้นที่ สอดคล้องกับสถาบันพระปกเกล้า (2551 : 5-6) ได้กล่าวไว้ว่าผู้สนับสนุนทางการเมืองจะต้องประกอบด้วย การสนับสนุนจากครอบครัว เช่น พ่อ แม่ สามี ภรรยา ลูก และญาติ ในการสร้างความเชื่อมั่นขวัญกำลังใจ ผู้สนับสนุนในพื้นที่ เช่น ชุมชน สมาชิกกลุ่ม และเพื่อนบ้านผู้สนับสนุนทางการเมืองระดับสูง ไม่ว่าจะเป็นการได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมจากหัวหน้าพรรคการเมือง หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับต่าง ๆ และผู้สนับสนุนทางการเงิน หรือผู้อุปถัมภ์

2. ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่อธิบายสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ในมุมมองของประชาชนซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ สมรรถนะด้านเพศของผู้ใหญ่บ้าน ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ด้านรูปแบบผู้นำแบบประชาธิปไตย ด้านรูปแบบผู้นำแบบมีส่วนร่วม และด้านรูปแบบผู้นำการสนับสนุนทางการเมืองส่งผลให้ผู้ใหญ่บ้านมีสมรรถนะมากยิ่งขึ้น สมการทำนายเขียนได้ ดังต่อไปนี้ $Y = .543 - .101X_1 + .149X_2 + .070X_3 + .231X_4 + .302X_{10} + .215X_{11}$ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของ มณีรัตน์ ฉัตรอุทัย (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษากรอบสมรรถนะและความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของผู้ให้บริการห้องสมุดของสำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง ผลการวิจัยพบว่า 1) กรอบสมรรถนะของผู้ให้บริการห้องสมุด มีจำนวน 11 สมรรถนะ ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก จำนวน 5 สมรรถนะ ได้แก่ การบริการที่ดี จริยธรรม การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ และความร่วมมือแรงร่วมใจและสมรรถนะประจำงานให้บริการห้องสมุด จำนวน 6 สมรรถนะ ได้แก่ การมุ่งเน้นที่คุณภาพ การบริหารจัดการระบบสารสนเทศ การสืบเสาะหาข้อมูล ความถูกต้องของงาน จรรยาบรรณวิชาชีพ และความเข้าใจในผู้อื่น 2) ช่องว่างระหว่างความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะกับสมรรถนะที่มีอยู่ตามกรอบสมรรถนะของผู้ให้บริการห้องสมุดจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารจัดการระบบสารสนเทศ การบริการที่ดี จรรยาบรรณวิชาชีพ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ จริยธรรม การสืบเสาะหาข้อมูล ความถูกต้องของงาน การส่งเสริมความเชี่ยวชาญใน

งานอาชีพ ความเข้าใจผู้อื่น การมุ่งเน้นที่คุณภาพ และความร่วมแรงร่วมใจส่งผลต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงาน สมบูรณ์ ศรีสมานูวัตร (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรในองค์กรโดยอาศัยสมรรถนะ (Competency-based HRD) ผลการวิจัยพบว่า การนำแนวทางสมรรถนะ (Competency) มาใช้เป็นเครื่องมือในการระบุถึงความรู้ความสามารถ และอุปนิสัยใจคอของพนักงานเพื่อให้เหมาะสมกับตำแหน่งงาน และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน คือ

2.1 ด้านเพศ มีผลต่อสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากเพศที่แตกต่างกันจะให้ความสำคัญต่อการเข้าร่วมสนับสนุนการทำงาน การยอมรับ และการปฏิบัติตาม แม้ในความเป็นจริงไม่ว่าจะเป็นเพศการทำงานร่วมกันหากมีความสามารถ มีความต้องการเข้าร่วม มีความเป็นผู้นำเป็นผู้ช่วยเหลือในงาน ให้ความสำคัญต่องานของส่วนรวมก็จะได้รับการยอมรับอย่างเท่าเทียมในที่สุ ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานเพื่อการพัฒนาหมู่บ้านตามบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านประสบผลสำเร็จในที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริพงษ์ ศรีชัยมัยรัตน์ (2548 : 25,28) กล่าวว่า การมีมนุษยสัมพันธ์ ผู้นำที่ดีจะต้องรู้จักประสานความคิดประสานประโยชน์สามารถทำงานร่วมกับคนทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษาได้ ผู้นำที่มีมนุษยสัมพันธ์จะช่วยแก้ปัญหาใหญ่เป็นปัญหาเล็ก ได้ซึ่งเพศ และระดับการศึกษาส่งผลต่อสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้านในการปฏิบัติหน้าที่ จอร์น เอ็ม คอรัย และ นอร์มอน ที อาฟฮอฟ, (John M. Choen. and Norman T. Afholof. 1980 อ้างถึงใน ทานตะวันอินทร์จันทร์. 2546 : 21) การที่บุคคลจะเข้าไปมีส่วนร่วมกับชาวบ้าน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ต่างชาติ ทั้งนี้ให้พิจารณาคุณลักษณะทางประชากร สังคม เศรษฐกิจของผู้เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่อง อายุ เพศ สถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษา ระดับชั้นในสังคม อาชีพ ระดับรายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ การถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ไอเซนและฟิชเบิน (Ajzen. And Fishbein. 1980 อ้างถึงใน สุวรรณ จันท์ประเสริฐ. 2538 : 32) ตัวแปรทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ จะมีผลต่อพฤติกรรมก็เมื่อตัวแปรนั้นมีอิทธิพลต่อเจตคติต่อพฤติกรรม มีอิทธิพลต่อความคาดหวังทางสังคมหรือมีอิทธิพลต่อน้าหนักความสัมพันธ์ของตัวแปร ทั้งสองนี้ขึ้นอยู่กับเจตคติพฤติกรรมภิญโญนาสิงห์จันทร์ (2550 : 113) ได้ศึกษาปัญหากำนันผู้ใหญ่บ้านที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่ควรจะเป็นในเขตพื้นที่อำเภอสว่างแดนดินจังหวัดสกลนครและมรุกข์เดช จงหนาน (2550 : 107-108) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดกาฬสินธุ์เพศมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน

2.2 ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีผลต่อสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากแรงจูงใจที่เกิดจากจิตใต้สำนึกของบุคคลจะช่วยสนับสนุนให้มีความพยายาม อุตสาหะที่ปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสำเร็จในหน้าที่ของตนเอง จนเป็นที่ยอมรับของประชาชน สอดคล้องกับแนวคิดของยงยุทธ เกษากร (2541 : 67) ได้กล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความปรารถนาที่บรรลุถึงผลสำเร็จในงานที่ผู้ยากซับซ้อน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวาง พยายามหาวิธีการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา เพื่อนำตนไปสู่ความสำเร็จที่ต้องการ ดวงเดือน คันทะพรหม (2543 : 9) กล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงผลักดันที่ทำให้บุคคลกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ผู้ยากซับซ้อน สำเร็จตามความปรารถนา โดยการพยายามเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ เดิมศักดิ์ คทวณิช (2546 : 153) ได้ให้ได้ว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการที่จะพยายามทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายหรือรับผิดชอบอยู่ให้สำเร็จ ไม่ว่าจะงานนั้นจะลำบากหรือประสบอุปสรรคเพียงใด บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะอดทนและไม่เกิดความย่อท้อ มีความพยายามฟันฝ่าและเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อความสำเร็จและภาคภูมิใจที่เกิดขึ้นกับตน แต่ถ้าบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่สามารถผ่านพ้นอุปสรรคไปได้บุคคลนั้นจะรู้สึกกังวลอยู่ตลอดเวลา และแมคเคลแลนด์ (McClelland, 1998 : 374-389) กล่าวว่าแรงจูงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะประสบสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเลิศ (Standard of Excellence) ที่ตนตั้งไว้บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จะไม่ทำงานเพราะหวังรางวัล แต่ทำเพื่อจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของบัญญัติ แสงวงดี (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการพลเรือนสามัญที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเขตการศึกษา 12 พบว่า ความสัมพันธ์ของแรงจูงใจของข้าราชการพลเรือนสามัญกับประสิทธิผลของสำนักงานศึกษาธิการ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 12 พบว่า โดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$)

2.3 ด้านความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ มีผลต่อสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้านเนื่องจากการที่ผู้ใหญ่มีความเข้าใจและตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านจะทำให้ผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติหน้าที่ด้วยความบริสุทธิ์ใจ โดยยึดผลประโยชน์ของบุคคลในชุมชนเป็นสำคัญสอดคล้องกับการศึกษา ณรงค์เดช จงหนาน (2550 : 107-108) ได้ศึกษาบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดกาฬสินธุ์พบว่า การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในด้านต่างๆยังมีความสำคัญอยู่มากแม้ว่าในปัจจุบันจะมีหน่วยงาน

ที่รับผิดชอบมากขึ้นในการดูแลทุกข์สุขของราษฎรแต่จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่าปัจจุบันกลุ่มตัวอย่างคือกำนันผู้ใหญ่บ้านประชาชนทั่วไปและข้าราชการต่างมีความเห็นว่าผลการปฏิบัติในหน้าที่ต่างๆที่กฎหมายกำหนดไว้กำนันผู้ใหญ่บ้านยังมีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ที่มาก โดยเฉพาะบทบาทในด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพและบทบาทด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยสำหรับบทบาทที่ปฏิบัติได้มากเช่นการแจ้งประกาศข่าวสารทางราชการให้ราษฎรทราบการแจ้งเตือนภัยและให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันสาธารณภัยการดูแลมิให้บุคคลใดบุกรุกครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินสาธารณะประโยชน์การแจ้งความเมื่อทราบว่ามีการกระทำผิดกฎหมาย และสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านให้เจ้าพนักงานทราบการกระทำตนให้เป็นอย่างแก่ราษฎรและการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นต้นส่วนเรื่องที่มีการปฏิบัติน้อยนั้นเช่นการฝึกอบรมให้คนไทยรู้จักหน้าที่และกระทำการในเวลารับการจัดการตามหมายสั่งให้ค้น และให้ยึดของเจ้าพนักงานเป็นต้น

2.4 ด้านรูปแบบผู้นำแบบประชาธิปไตยโดยมีผลต่อสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากการมีผู้นำแบบประชาธิปไตย จะช่วยสนับสนุนให้ประชาชนได้รับรู้ ได้ตัดสินใจในการพัฒนาต่างๆ โดยใช้เหตุผล การตัดสินใจโดยการยอมรับจากทุกฝ่าย และสามารถสร้างความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันในสังคมได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ สมยศ นาวิกาน (2526 : 217) กล่าวว่า การมีผู้นำประชาธิปไตย คือ จะให้กลุ่มมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิธีการร่วมกับผู้นำ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์การที่วางไว้ กิตติ ตยัคคานนท์ (2535 : 26) กล่าวว่า ผู้นำแบบประชาธิปไตยคือ เป็นผู้นำที่ส่งเสริมและกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มทำงาน และให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบาย รับฟังความคิดเห็นจากผู้ใต้บังคับบัญชา ลีวินท์ และคณะ (Lewin and et.al. 1939 : 387) กล่าวว่า ผู้นำแบบประชาธิปไตยจะยินยอมให้สมาชิกภายในกลุ่มมีการแสดงความคิดเห็นและการปรึกษาหารือร่วมกันและกระตุ้นให้สมาชิกได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆผู้นำจะยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกทุกคนในกลุ่มและส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสอดคล้องกับการศึกษาของ จุฑามาศ พวงเพชร(2541 : บทคัดย่อ) การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนายกเทศมนตรีในเขตอำเภวารินชำราบจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนายกเทศมนตรีในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน และสถานการณ์ในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนายกเทศมนตรีในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี สันติ สวัสดิพิงษ์ (2541 : 67)

ได้ทำการศึกษา เรื่องทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน : กรณีศึกษาในท้องที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่ากำนันและผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการชี้แนะให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกบุคคลที่ตนแนะนำให้และเป็นผู้นำชาวบ้านในการชุมนุมประท้วงหรือนำข้อร้องเรียน ไปแจ้งยังส่วนราชการเท่านั้นแต่ในเรื่องของ การส่งเสริมให้ชาวบ้านมีความรู้ในเรื่องการปกครองแบบประชาธิปไตยหรือการชักชวนให้ชาวบ้านสนใจในเรื่องข่าวสารของบ้านเมืองนั้นกำนันและผู้ใหญ่บ้านไม่มีบทบาทเลยสำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นพบว่า เงินจาก การซื้อเสียงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้ชาวบ้าน ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ทางการเมือง รองลงมา คือบารมีและความเกรงใจในตัวกำนันและผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนมีความคิดเห็นว่ากำนันและผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทในการช่วยเหลือและพัฒนาท้องถิ่นในระดับน้อยที่สุด

2.5 ด้านรูปแบบผู้นำแบบมีส่วนร่วมมีผลต่อสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากการมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคล ได้รับทราบถึงการปฏิบัติงานที่โปร่งใส สอดคล้องกับแนวคิดของมงคล จันทร์ส่อง (2544) ได้กำหนดรูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของบุคคล ไว้ว่าการมีส่วนร่วมจะต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย การให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมจะต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถตัดสินใจได้ว่าจะเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่การเข้าร่วมจะต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย การที่จะให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมายด้วย อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปบุคคลกลุ่มเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วเป็นพื้นฐาน และวรรณมา วงษ์วานิช (2549) ได้กำหนดรูปแบบของการมีส่วนร่วมของบุคคลไว้เป็นลักษณะการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง คือ รูปแบบที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม หรือเข้ามาเกี่ยวข้องร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน จนกว่าการดำเนินงานจะบรรลุผลเสร็จสมบูรณ์

2.6 ด้านรูปแบบผู้นำการสนับสนุนทางการเมืองมีผลต่อสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้านเนื่องจากบทบาททางการเมืองในปัจจุบันส่งผลต่อการปฏิบัติงาน เพราะเมื่อผู้ใหญ่นมีความเข้าใจในระบบการเมือง ก็จะสามารถปรับตัวให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ประทีป จงสีบรรทม (2529 : บทคัดย่อ) ศึกษาผู้นำสตรีในการบริหารส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะบทบาทของผู้ใหญ่บ้านสตรีและกำนันหญิงทั่วประเทศ พบว่า สตรีเข้ามามีส่วนร่วมระดับหัวหน้า ส่วนบริหารสามารถทำงานและบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพและ

ได้รับการยอมรับจากชาวบ้านในชุมชน ตลอดจนองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและวิสาหกิจ
 วรรณพาณิชย์ (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับบทบาททางการเมืองของ
 ผู้นำสตรีท้องถิ่นศึกษากรณี ผู้ใหญ่บ้าน กำนันสตรียอดเยี่ยม ประจำปี 2540 พบว่า ประเด็นการ
 ยอมรับจากผู้นำสตรี 3 ด้าน ได้แก่ คุณสมบัติส่วนตัว ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติภารกิจ
 และความรู้ความสามารถเฉพาะตัว สรุปได้ว่า ได้รับการยอมรับบทบาททางการเมืองของผู้นำ
 สตรีท้องถิ่นยอดเยี่ยม มีผลจากปัจจัยด้านคุณสมบัติส่วนตัว ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติ
 ภารกิจและความรู้ความสามารถเฉพาะตัว โดยยอมรับของชุมชนในภาวะผู้นำสตรีท้องถิ่นยอด
 เยี่ยมที่เกิดความรู้ความสามารถเฉพาะตัวมากกว่าความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตาม
 กฎหมาย

3. ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐาน รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน จะทำให้
 ผู้ใหญ่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ
 ของผู้ใหญ่บ้านผ่านกระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักวิชาการ ผู้มีประสบการณ์ จำนวน 17
 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง และวิพากษ์รูปแบบเพื่อยืนยันรูปแบบพบว่า ปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ 1)
 การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยส่งเสริมด้านสวัสดิการ เงินเดือนแก่ผู้ใหญ่บ้านมากยิ่งขึ้นจะ
 ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจที่ปฏิบัติงาน มีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ
 แนวคิดของสัมฤทธิ์ สิงเทพ (2547 : 13) ได้กล่าวองค์ประกอบปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความพอใจ
 และยังคงทำงานอยู่ที่เมืองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับ ได้แก่ ความมั่นคงในงาน (Job Security)
 คือพนักงานรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในงานที่ปฏิบัติและงานมีความมั่นคงสภาพการทำงาน
 (Working Conditions) คือพนักงานรู้สึกดีต่องานที่ทำและสภาพการณ์ของที่ทำงาน และค่าจ้าง
 (Pay) คือพนักงานรู้สึกว่าเงื่อนไขค่าตอบแทนการทำงานมีความเหมาะสม 2) การส่งเสริม
 ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ โดยกระตุ้นให้เกิดความสำนึกที่ดีต่อหน้าที่ผู้ใหญ่บ้าน
 เนื่องจากการมีจิตสำนึกที่ดีจะช่วยส่งผลให้ผู้ใหญ่บ้านมีความคิดที่ดี มองความรับผิดชอบใน
 งานเป็นเรื่องสำคัญ ขนขวายหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตน ใช้ความรู้ความสามารถในหน้าที่
 ให้เกิดประโยชน์สุขต่อส่วนรวม สร้างความรักความสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งสอดคล้อง
 กับแนวคิดของ ศิริพงษ์ ศรีชัยธรรมรัตน์ (2548 : 25: 28) ได้กล่าวถึง คุณสมบัติของผู้นำว่าควรมี
 คุณลักษณะคือ ความรู้ (Knowledge) การเป็นผู้นำนั้น ความรู้เป็นสิ่งจำเป็นที่สุด ความรู้ในที่นี้
 มิได้หมายถึงเฉพาะความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่เท่านั้น หากแต่รวมถึงการใฝ่หาความรู้เพิ่มเติม
 ในด้านอื่น ๆ ด้วย การจะเป็นผู้นำที่ดี หัวหน้างานจึงต้องเป็นผู้รอบรู้ ยิ่งรอบรู้มากเพียงใด
 ฐานะแห่งความเป็นผู้นำก็จะยิ่งมั่นคงมากขึ้นเพียงนั้น 3) การส่งเสริมบทบาทด้าน

ประชาธิปไตยโดยสนับสนุนให้มีการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจตามระบอบประชาธิปไตย โดยพิจารณาเหตุผลของผู้มีส่วนร่วมต่าง ๆ และใช้เสียงส่วนใหญ่ในการตัดสินใจ ผู้ใหญ่บ้านควรใช้หลักดังกล่าวในการสร้างในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความเท่าเทียมและการยอมรับในความคิดเห็นของผู้คนในรูปแบบที่แตกต่างกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจุฑามาศ พวงเพชร (2541 : บทคัดย่อ) ได้อธิบายภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนายกเทศมนตรีในเขตอำเภอวารินชำราบจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนายกเทศมนตรีในเขตอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนายกเทศมนตรีในเขตอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ผู้ใหญ่บ้าน ได้เป็นผู้นำการพัฒนา และสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้าร่วมในการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของชุมพล ทองแถม (2548 : 114-115) ได้ศึกษาบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านภายใต้นโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นกรณีศึกษาอำเภอบ้านเขว้าจังหวัดชัยภูมิจากการศึกษาพบว่าควรเปิดโอกาสหรือเพิ่มโอกาสให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเข้าไปมีส่วนร่วมและนำผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการอบรมประชุมสัมมนากำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อจะได้รับความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่มากยิ่งขึ้น และสันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์ (2551) ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรว่าหมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มตัดสินใจในการปฏิบัติงานและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวของบุคลากรเอง การที่จะสามารถทำให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของบุคลากรให้ดีขึ้นนั้นผู้นำจะต้องยอมรับในปรัชญาการพัฒนาว่า มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นและพร้อมที่จะอุทิศตน เพื่อกิจกรรมของส่วนรวมในองค์กรและ 5) การสนับสนุนทางการเมือง โดยการให้ผู้ใหญ่บ้านได้เข้าร่วมในการแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่ประชาชนสร้างแนวคิดทัศนคติที่ดีต่อระบบการเมือง ต่อต้านระบบการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อแนวคิดที่แตกแยก ใช้คุณธรรมจริยธรรมในการปกครอง และปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตไม่เป็นเครื่องมือของพรรคการเมืองฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ซึ่งสอดคล้องกับสันติ สวัสดิพงษ์ (2541 : 67) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในท้องที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทสำคัญต่อการชี้แนะให้

ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกบุคคลที่ตนแนะนำให้เป็นผู้นำชาวบ้านในการชุมนุมประท้วงหรือนำข้อร้องเรียนไปยังส่วนราชการปึงจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอันดับแรกคือเห็นว่าเงินจากการซื้อเสียงสำคัญที่สุด รองลงมาได้แก่บารมีส่วนตัวและความเกรงใจในตัวกำนันผู้ใหญ่บ้านความคิดเห็นประชาชน ดังนั้น รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้ใหญ่บ้าน ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ด้านรูปแบบผู้นำแบบประชาธิปไตยด้านรูปแบบผู้นำแบบมีส่วนร่วม และด้านรูปแบบผู้นำการสนับสนุนทางการเมืองซึ่งมีอิทธิพลเชิงบวกกับสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้านจะส่งผลทำให้การทำงานของผู้ใหญ่บ้านเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านเพศ เป็นปัจจัยทางลบที่อาจส่งผลให้สมรรถนะของผู้ใหญ่บ้านลดลง ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบควรส่งเสริมให้ประชาชนทุกเพศทุกวัยได้มีโอกาสรับรู้และเข้าร่วมการบริหารงานหมู่บ้านร่วมกับผู้ใหญ่ เพื่อให้แสดงบทบาทความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับเพศ

3.1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการฝึกอบรมของผู้ใหญ่บ้านไม่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้ใหญ่บ้าน ดังนั้นผู้รับผิดชอบควรสนับสนุนให้เกิดแรงกระตุ้นเพื่อผู้ใหญ่บ้านเข้าร่วมในกิจกรรมอบรมที่เป็นประโยชน์ต่าง ๆ นอกเหนือจากการอบรมตามบทบาทหน้าที่เพื่อจะได้นำความรู้มาพัฒนาตนเองและหมู่บ้านอย่างหลากหลาย

3.1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านเจตคติต่อบทบาทแห่งตนของผู้ใหญ่บ้านไม่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้ใหญ่นั้นหน่วยงานต่าง ๆ ต้องส่งเสริมให้ผู้ใหญ่บ้านเห็นความสำคัญของความเป็นผู้ใหญ่บ้าน ส่งเสริมความมั่นใจในงาน และสนับสนุนให้พบปะกับประชาชนในชุมชนอย่างใกล้ชิดเพื่อ

3.1.4 ผลจากการวิจัยพบว่า ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ด้านรูปแบบผู้นำแบบประชาธิปไตยด้านรูปแบบผู้นำแบบมีส่วนร่วม และด้านรูปแบบผู้นำการสนับสนุนทางการเมืองส่งผลให้ผู้ใหญ่บ้านมีสมรรถนะมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการเสนอให้กระทรวงมหาดไทยที่รับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย

เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านนำรูปแบบการเพิ่มสมรรถนะ ดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติของผู้ใหญ่บ้านให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของบุคคลเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

3.2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในยุคโลกาภิวัตน์

3.2.3 ควรมีการศึกษาผลของการใช้รูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตจังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY